

Kar ni nikdar bilo, niti ne bode.

(Národna pripovedka iz Podzemlja; zap. —è.)

„Stara žena gobe žanje
Ded korenje strže,
Sin po vrbah žabe pase,
Brat pa polže strelja.“
Národna.

„à, hà, hà — še zdaj se mi ustnice na smeh širijo, ko se spominam Bedastega Tineta in pa njegove pripovedke. Bedasti Tine, smo mu dejali; — bedast ravno ni bil, a malo prismuknen vender in svoje muhe je imel, svoje muhe Bedasti Tine. Ej, saj bi vam imel, prijateljčki dragi, več o njem pripovedovati, ali zdaj ni časa, vem, da ste vže vsi nestrpljivi, ker vam toliko časa njegove pripovedke ne povem, možno je pa, da se še kateri drugikrat kaj več o njem pomenimo, pa me opómnite pri priliki, ker take stvari rad pozabljam.“

Tedáj nekega pomladanskega popóldne primahal jo je bedasti Tine zopet k nam. To smo se zbrali hitro okolo njega, a on je možato sel na leseno klop in se neznansko kisko držal. Obrvi so se mu nabrале, široki nos stisnil in stegnul se je doli proti ustom in debeli, veliki ustnici ste mu malomarno počivali druga na drugej. Sel je toraj na klop in molčal, a mi smo radovedno poseli okolo njega in zvédavo uprli svoje oči v njega. — „Povej nam nó kaj, Tine, povej! —“

Tine zrl je nepomično préd-se in se kakor preje kisko držal in molčal. — „Ne bode nič!“ — mislili smo si in res ne vem, če bi kaj bilo, da se ni moja dobra sestrice spomnila in mu prinesla velik kos belega, pšeničnega kruha. Hej, da ste videli, kako hitro se je zdaj spremenilo kisko lice našega Tineta. Obrvi so se razširile in raztegnile skoraj v ravno črto, oči so mu zalesketale, nosnice so se mu razširile, a usta, njegova velika usta, pomaknila so se na vsako stran proti ušesom za nekoliko palcev. Zdaj je Tine zopet slišal. „Hm, hm, povem naj vam kaj? Bom pa, bom pa“ — dejal je, pogledal radostno kos kruha, potem pa nas in začel takó-le:

„V tistem časi, ko je hodil jeden dedec počasi in jedel bob v stročji in dejal, da smo še vsi otročji, hà, hà — — v tistem časi vozili so se trije bratje po morji. Nastal je pa vihar, ladija se jim je razbila in le težko so se rešili na otok, kateri je štrlel iz morja. Ko so pa ogládneli, nalovili so rib in jih hoteli speči. Ali glejte ga kleka! ognja niso imeli in kako bi brez ognja pekli. Mislili so, mislili, kaj da storé, hm — otišel je najstarejši brat po otoku, da dobi kje ognja. Šel je, šel, prišel do gore, hajdi na goro in — zagledal je onkraj gore velik ogenj. Vesel se je napotil do ognja in si vže domišljjal, kako mu bodejo teknile lepo pečene ribe. Dà, ali kje so še bile pečene ribe! Prišedši namreč do ognja, zagledal je pri-ognji kosmatega velikana z dolgo brado in z debelo gorjačo v roci.“

„Kaj bi rad, kaj?“ — popraša kosmatinec.

„Ognja bi rad, ognja! Trije bratje smo, ponesrečili smo se na morji, a zdaj bi radi kurili in si ribe pekli, ali ognja nimamo.“

„Ognja dobiš!“ — odrezal se je kosmatinec, „če mi poveš, kaj ni bilo nikdar, niti ne bode, drugače pa“ — nasmehnil se je in pokazal na svojo debelo gorjačo.

Čenčal je nekaj, čenčal, najstarejši brat, vender pravega ni mogel povedati. A velikán, ne bodi len, povalil ga je lepo na zemljo, pošteno naklestil sè svojo palico in ga brez ognja odpodil.

„Nò, si li kaj dobil?“

„Dobil sem, dobil, še preveč sem dobil, pošteno me je naklestila ta grdoba kosmatinska“ — odgovoril je bratoma starejši brat in jima povedal ves dogodek.

„Grem pa jaz?“ — dejal je srednji brat in je šel do velikana, ali tudi on ni imel boljše sreče, ker je tudi njega kosmatinec pošteno namazal.

Ej, kaj je bilo — šel je tudi najmlajši brat, da-si mu sta brata povedala, da bode tudi on dobil svoj delež, vender je šel, ognja je bilo treba — gladni so bili.

Prišel je najmlajši brat do kosmatincea, a kosmatinec ga je poprašal:

„Kaj bi rad, kaj?“

„Ognja bi rad, ognja! Trije bratje smo, ponesrečili smo se na morji, a zdaj bi radi kurili in si ribe pekli, ali ognja nimamo.“

„Ognja dobiš!“ — dejal je moško velikán — „ali poprej mi povédi, kaj ni bilo, niti ne bode — če ne poveš, namažem te, kakor tvoja dva brata“ — pristavil je in se zlóбно nasmijal.

„Ako nič drugega, to pa vže storim“ — odgovoril mu je najmlajši brat — „samó pazljivo me poslušaj!“ —

„Bilo je po zimi“ — začel je najmlajši brat kosmatincu pripovedovati. — „S pokojnim očetom — Bog daj pokoj njegovej duši — vozila sva gnoj na njivo. Ej, vse je bilo belo, nisva meje razločevala, in glej ga spaka! naš dobri domači gnoj napeljala sva ne na našo, ampak na sosedovo njivo. Hm, mislil sem si, ko sem to zapazil, pač si bode sosed zadovoljno mël roki in se najinej kratkovidnosti smijal. Ne bode nič, oče! — dejal sem — veste kaj, oče, gnoja je škoda, zgrabiva njivo vsaki za jeden vogel in gnoj stresiva na našo njivo. Kar sva rekla, to sva storila, gnoj iz sosedove njive na našo stresla in bob vsejala. Rasel je, rasel bob, rasel visoko in vzrasel do nebes. Hm, mislil sem si, ne bi li šel malo v nebesa pogledat, da vsaj vidiš, kako je gori — in hajdi jaz po bobu v nebesa. Plezam, plezam in doplezam po bobu v nebesa. Nebeška vrata bila so samo priprta in Boga in pa svetnikov nisem videl, pač pa sv. Petra, kateri je sedel na trinogatem stoličku, na kolenih je imel leseno stopo, a v roci bat, s katerim je žito tolkel, a mekínje (otrobe, poseje) so letele na belo rutico.“

„Kaj delaš sv. Peter, kaj?“

„Kašo tolčem, rad bi jel!“ —

Gledal sem ga nekoliko časa, gledal, ali mi je postajalo mrzlo in želel sem si nazaj.

„Jaz bi šel nazaj na svet!“

„Ne bode tako lahko, prijatelj moj, ker vedi, dokler si se ti tu pri meni zadrževal, usahnil je tvoj bob“ — odgovoril je sv. Peter.

„Lahko za to!“ — odgovoril sem mu jaz. — „Daj mi pehar mekínj, da si spletem vrv, pa se bodem spuščal po vrvi nazaj doli na zemljo.“

Dal mi je sv. Peter mekínj, spletel sem si vrv, ali bila mi je prekratka. Ali tudi tù sem si pomagal, odrezaval sem vrv nad seboj in jo doli privezaval, spustil se doli, padel na zemljo in se tri čevlje globoko v zemljo udril. Kaj sem

hotel, šel sem domov po motiko in se odkopal. Ej, pa so priletele tiste sitne, lahkožive ptice, katere vrabce imenujemo, pa so začeli čivkati in me dražiti:

„Jurij Brnezal
K' je mekinje vkup vezal!“

Veš, da me je pogrelo, da se ta spaka ptičja z menoj norčuje, pograbil sem motiko, zagnal jo za vrabci in poldrugega vrabca ubil. Potem sem pa še pot zažgal, pa je motika zgorela, držalo je pa ostalo. — Zdaj pa veš ti kosmatinec kosmati, kaj ni nikdar bilo, niti ne bode, pa mi hitro daj ognja! — Končal je najmlajši brat; vender si je moral sam vzeti ognja, ker se je kosmatinec od samega smeha po zemlji valjal in se še le čez nekoliko ur zavedel.

Donesel je najmlajši brat ognja in bratje so pekli ribe, da je bilo veselje gledati. In ko so jih spekli, pohrustali so jih kar s koščicami in še meni, ki sem tudi poleg stal in jim kuriti pomagal, še meni niso ničesar pustili, pa se še danes na njé jezim!“

Končal je Bedasti Tine, ponosno vzdignil svojo debelo glavo, oči so se mu zasvetile, pogledal je nas, zgrabil kos kruha in ga začel mlesti sè svojimi belimi zobmi. — — —

Pripovedoval pa ni tisto popoldne več.

Zadnja cvetica.

Cvetka zala, cvetka mila!
Kaj, da zdaj še le priklila
Vèn iz trudne si zemljé,
Ko vsa radost proč vže gré?

Glej osamljene gredíce!
Tvoje miljene sestrice
Je zavila v žalni prt
Neizprosna, blede smrt.

Hribe, dole megla krije,
Solnce gorko več ne sije,
Slana ropa zemlji kras
In naznanja zimski čas.

Le ti sama si ostala,
Cvetka mila, cvetka zala!
Smrtna kosa ti pretí;
Oj, kako se smiliš mí!

Ptice so nas zapustile
In na jug se preselile,
Nima pevk več divni log,
Vse je pusto krog in krog.

Res prirodi si kraljica
Zadnja letošnja cvetica;
A ta slava kratka bo,
Kmalu pojdeš pod zemljo.

Cveti cvetka, divno cveti,
Naj ti solnce gorko sveti,
In prikliči mladi maj
Skoraj zopet k nam nazaj!

P. V. B.

